

pravljaj nam pot. In zopet se nam boš prismehtal nasproti, zopet nam boš obe roki prožil v pozrav.

Z Bogom, dobri Lovro in na svidenje!

Iz Dalmacije.

Savez dalmatinskih učiteljskih društev je imel dne 15. septembra t. l. v Splitu svojo glavno skupščino. O poteku tega zanimivega zborovanja nam je poslalo predsedstvo nastopno poročilo:

Po zaključku naše glavne skupštine dneva 15. IX. tg. izvolite primiti naše najiskrenije bratske zahvale na upravljenim nam pozdravima.

U isto doba milo nam je javiti Vam slijedeće zaključke što ih je naša skupština jednoglasno poprimila, a zasijecaju u opće naše narodne i staleške interese.

Pri razpravljanju 11. in 13. točke dne. reda: 11. »Uređenje pravnih i materijalnih odnošaja učiteljstva i skuparinski nadoplatak«, bile su primljene jednodušno ove resolucije:

I. Mi, koji širimo svijetlo nauke u našem narodu, živimo eto 4 godine u tmni gladi (... zaplijenjeno od politič. poverjen, koji je bio na skupštini).

Glad naš, znači glad naroda u njegovoj želji za naukom! U nama su ubijali narod. — Glad ubija volju i duh. I za to naše gladovanje imalo je cilj. Jer ubiti volju znači obustaviti prosvjetu. Ubiti duh znači zabraniti um, da vidi svijetlo istine i čar narodne budućnosti.

Ponosimo se, da svi užasi četiri godine nijesu oslabili volju in oslepili duh.

Radili smo,
Vidjeli smo.

Vidjeli smo grozote, koje je naš narod pretrpio i bjesnilo izrođenih sinova našeg plemena i protutnuli smo.

Vidjeli smo zoru novog dana i obveselili smo se. — Vidjeli smo Novo Sunce Slobode i sada vjerujemo.

Vjerujemo, da su Hrvati, Srbi i Slovenci jedan narod, koji se je potpirivanjem umjetno stvorenih zabluda, klao na korist neprijatelja naših, na žalost rodoljuba, a na zator svijtu nas.

Vjerujemo, da demokratizam mora biti jedini temelj naše politike, sredstvom širenja prosvjete, pridizanje narodne snage u svakom pravcu i u buđenju domovinske ljubavi.

Vjerujemo, da će se naši narodni ideali oživotvoriti putem narodnog samoodređenja, na način kako je to bilo prikazano na raznim našim narodnim zborovima i na zborovima i izjavama bratskog českokog naroda, čija načela usvajamo i odobravamo.

Obećajemo, da ćemo ovu vjeru uliti u duše i srca onih, koji su nam povjereni, čim otvorimo oči k svijetlu istine i dobra. Pokazati ćemo im, da je najveća dužnost:

»Ljubav za narod«.

Uvjeriti ćemo ih, da je najveće dobro: »Sloboda«.

II. Učiteljstvo je došlo do spoznanja, da faktori, koji danas rukovode sudbinom eksistencije učiteljstva ne shvataju pravi cilj njegova djelovanja, pa od njega ne traže više ništa, nego je svoj rad odele upravitelj ravnarodu, koji će znati da u naprijed na odgovorna mjesta bira ljude dozrele vremenu i pozivu.

III. Tražimo, da nastava uopće rukovodena i nadzirana, od čimbenika neodvisnih i kojima je moral i napredak svijeta sve, a ne kojeakve druge svrhe.

IV. Učiteljima ima se dati akademska izobrazba.

V. Ima se upostaviti kontinuitet pučke, srednje i više škole, sa svim svojim posljedicama.

Pri raspravljanju 10. tačke, »Odredba o poruci Zaveze austrij. jugosl. učiteljstva u Ljubljani od 5. VIII. ov. g. Br. 625 u pogledu izdavanja skupnog lista za jugosl. učit., zaključeno je, da u načelu usvaja predlog izdavanja rečenog lista, a glede načina uređenja i troška prepušta se Savezu, da se sporazumi s Zavezom u Ljubljani.

Pri raspravi 12. tačke: »Osnova o preustroju naše škole« i 14. vladin načrt o reform. preparand. i naše stajalište napram njemu bile su jednoglasno usvojene ove resolucije i to kao prve one, što ih je glavna skupština delegata Zaveze Austr. jugosl. učiteljstva u Ljubljani dne 2. IX. usvojila

Dalm. učit. zahtjeva cjelokupno preustroju svega našega školstva u jedinstveno narodno školstvo i za to načelno otklanja svaki drugi načrt, koji se bavi sa djelomičnim preustrojem školstva.

b) Zahtjevamo, da svaki zakonski načrt o školstvu zahvaća jasno izražena načela o svim bistvenim pitanjima, a odluke o njima neka pripadaju autonomnim zastupstvom, da se tako omogući slobodan razvoj školstva.

c) Posebno odbijamo vladin zakonski načrt reforme: »Zakono učitelj. izobrazbi i naučnom osposobljenju za javne pučke i gradj. škole (995. prilog. k stenogr. zapis. parlamenta XXII sez. 1918)« jer taj načrt preinačuje samo §§. 26., 47., 53., 67., 68., 69., 71. — 78. iz državnog školskog zakona dneva 14. V. 1869 D. Z. L. br. 62 i novice dne 2. V. 1883 D. Z. L. br. 53 i jer ne preinačuje sve §§. od 48. do 58. istih državnih zakona, koji govore o pravnim odnošajima učiteljstva i o uređenju njegovih klauza.

Samo preinakom spomenutih §§ učiteljstvu se nameću nove dužnosti, a nema ni spomena o kakvom proširenju njegovih prava.

Temeljna načela cjelokupne reforme mogu biti preuređenje zakonskih odredaba o pravnim odnošajima učiteljstva. Konkretno se mora u zakonu ustanoviti minimum dohodaka i u § 55 D. Z. za pučke škole ima se iztaknuti i to u tom smislu, da se taj minimum dohodaka učiteljstva u svakom slučaju mora ravnati po dohodcima, što ih uživaju državni namještenici, počam od XI. raz. čina do VIII.

II. Neka se svi ovi zaključci pošalju Zavezi austr. jug. učit. društava u Ljubljani i jugosl. klubu u Beču, koji neka se zamoli, da iste pri razpravi vladinog zakonskog načrta reforme. Zakona o učit. izobrazbi i naučnom osposobljenju za pučke i gradj. škole, ne samo sam zagovara već neka zainteresuje za iste i ostale parlamentarne skupine.

Gleda pak izdavanja zajedničke pedagoške revije najbolje Vas umoljavamo, neka bi nas tačno obavijestili o svemu i svačemu, što na istu spada, a osobito što se tiče troška i opreme lista. Po našem mišljenju najbolje bi bilo, da bi Vi slali sve otiske svakom pojedinom članu našeg Saveza, čija bi imena sa tačnom adresom mi poslali, a za isplatu odgovarao bi ili naš Savez ili svako pojedino učit. društvo kojemu dotični učitelji pripadaju, a to sve, kako bi se ugovorilo.

Javite nam kad bi mislili ta revija započeti i pošaljite nam program iste e da ga možemo našem učiteljstvu pokazati, da se za istu zainteresuje bilo u financijskom pitanju, bilo u saradivanju.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva.

Dodatke k imenikom svojih članova poslala nastopna društva: Kamniško učiteljsko društvo je prijavilo odstop 1 člana (skupaj 23 — 1 = 22 članova.) Belokranjsko učiteljsko društvo je prijavilo še 2 nova člana (skupaj 36 + 2 = 38 članova.) Goriško učiteljsko društvo je prijavilo zopet 2 člana (skupaj 105 + 2 = 107 članova.) Tolminsko učiteljsko društvo je prijavilo 2 nova člana (skupaj 57 + 2 = 59 članova.) Učiteljsko društvo za Laški okraj je prijavilo 1 člana in odpovedalo 1 člana (skupaj 65 + 1 — 1 = 65 članova.) Učiteljsko društvo za ormoški okraj je naznanilo odstop 1 člana (skupaj 36 — 1 = 35 članova.) V 19. številki Učiteljskega Tovariša smo izkazali 1325 članova, danes pa 4 nove članove, torej, skupaj 1329 članova. 3 društva še niso poslala svojih imenikov.

Učiteljskemu konviktu so darovale namesto venca na grob nadučiteljeve soproge Antonije Punčuhove v Gorenjem Logatcu rodovine Žgurjeva, Kobalova in Punčuhova 90 K. Hvala! — Nadučitelj Avgust Korbar v Preserju nabral 33 K. Nadučitelj Fran Luznar na Primskovem 10 K. Hvala! Božo Račić, sedaj v Bogatiču v Srbiji, 20 K v počestčenje spomina blagopokojnega tovariša Janka Stepišnika iz Zagorja ob Savi. Hvala!

Slovenska Šolska Matica. Odbor pozivlja vse poverjenike, naj čimbolj pospešijo svoje nabitralno delo in naznanijo nemudoma imena članova, ker bo koncem tega meseca tiskarsko delo društvenih publikacij dovršeno. — Posebej se še opozarja na Bežkovo Občno vzgojeslovje, ki je z ministrskim odlokom z dne 9. oktobra 1917, št. 31.836, odobreno kot učbenik za učiteljskega s slovenskim učnim jezikom ter je dosedaj prva in edina šolska knjiga te vrste. Zlasti dobro dojde tudi učiteljskim kandidatom, ki se pripravljajo na usposobljenostni izpit, a so se doslej morali pripravljati po nemških učbenikih ali pa trudoporno zbirati vire po slovenskih strokovnih listih.

Goriško.

Iz Goriškega. Dne 3. t. m. je naše okrajno društvo zopet zborovalo. Ves razgovor se je vrtel krog draginskih doklad za 1918 in naše aprovizacije. Že davno je sklenil parlament draginske doklade, a deželni očetje so nekaj hoteli mešati ter so konečno vendarle sklenili, da se nanje izplača brez pridržka povsem po dolo-

bah drž. zbornice. Društveni predsednik Križman nam je pojasnil vso zadevo, a razburjenje v naših stanovskih vrstah narašča od dne do dne, in čule so se energične besede o opustitvi učiteljskega dela. Tovariša Urbančič in Rojec v družbi z deputacijom s Krasa in Goriškega so bili pri deželnem glavarju, kjer so doznali, da ne bo deželni odbor pritrgoval zaslužka delavcem in najemnikom. Morda bi to kdo rad napravil, a zaveda se sramotnega dejanja pod vtiskom današnjih obupnih razmer. Sklenili smo energično resolucijo, ki se pa izvrši gotovo le s sklepom 7. novembra t. l., ker ta dan bomo zapet zborovali, in naših doklad še ne bode v naših praznih žepih. Razdelilne načrte je baje deželni šolski svet zopet poslal v sprejem okrajnim šolskim svetom in preden se vse to izvrši lahko omaga učiteljska uboga para. Pri neki učiteljski deputaciji so posebno tovariši z Tolminskega doznali za gorečo skrb c. kr. okrajnega šolskega sveta v Tolminu, ki se je baje kar zarotil, da ničesar ne sklene v prilog učiteljstva ter sploh ni klical tozadevnih sej, da bi izrekel svoj parere zaradi draginskih doklad. Danes se zadržimo pero, in naj si zapise kdo za lastno krivdo, ako ga zapicimo tako hudo v papir da bo bolelo v duši. — Sedaj naj se takoj izvrše sklepi c. kr. okrajnih šolskih svetov, da prejme učiteljstvo to krvavo zaslužno plačilo v polnem obsegu v zmislu sklepa državne zbornice.

Prejeli smo aprovizacijsko racijo za člane naše učiteljske zadruge in lahko smo s prvim začetkom zadovoljni. Odbor ima se polne roke posla z ureditvijo zadruških prostorov in upajmo, da se tekem nekotnih dni spravi to naše pereče vprašanje v najboljši tir. Dela je polno, delavcev nič, ker nimamo v Gorici tovarišev, ki bi mogli delati na licu mesta na tem polju.

Končne določbe o opustitvi našega dela itd. precizujemo pri prihodnjem zborovanju dne 7. novembra t. l. in takrat: Vsi na plan!

Kranjsko.

»Pedagoško društvo v Krškem« zboruje v soboto, dne 2. novembra t. l. (Verni duš dan) ob 10. uri dopoldne v risalni dvorani meščanske sole v Krškem.

Dnevni red:

1. Pogled v preteklost in prihodnost. 2. Naša aprovizacija. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti.

Kdorkoli more, naj se udeleži tega zborovanja, da si po dolgem času zopet sežemo v roke, da se spoznamo in pripravimo na novo delo.

Pozdrav in na svidenje!

Dragotin Humek, t. č. predsednik.

Stajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj. Dvakrat zaporedoma je v zadnjih tednih smrt zamahnila po našem društvu. V septembru je preminul ugledni naš član, tovariš Ernest Slanc, dne 2. oktobra t. l. pa smo spremili k večnemu počitku zvestega člana tovariša Lovra Saha. Društvo jima je poklonilo običajni nagrobni venec.

Vsak član društva je moralno obvezan vdeležiti se pokopa svojega sočlana. One članice, ki se niso vdeležile pokopa tova. Slanca ali pokopa tova. Saha ali pa obeli pokopov, dovoljujem si s tem prav prijazno pozivljati, da blagovolijo v spomin na pokojnika pokloniti nekaj kronic naši društveni blagajni. Denar naj se nakaze po poštni nakaznici na moj naslov.

V 20. številki »Učit. Tov.« z dne 20. septembra t. l. sem priobčil poziv glede vplačevanja članarine in prispevkov za »Zvezin« sklad. Ali je zadel ta moj poziv ob gluha ušesa? Zdi se mi, da mnogo članov mojega članka niti prečitalo ni. Cenjene članice, cenjeni člani! Če je pa tako, potem pa predsedniku in blagajničarki ne preostaja drugega, nego da izvajata konsekvence.

Na svidenje pri zborovanju!

Franc Brinar, t. č. predsednik.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Stajerskem objavlja v nastopnem izkaz prispevkov za častno darilo nemškimi tovarišem prvobornikom Herz, Otter in Monschein: 1. Učiteljsko društvo za slovensko-geraški okraj 34 K. 2. Sallesko učiteljsko društvo 50 K. 3. Učiteljsko iz vranskega šolskega okraja 51 K. 4. Učiteljsko društvo za celjski okraj 146 K. 5. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo 76 K. 6. Gornjegrajsko učiteljsko društvo 52 K. 7. Učiteljsko društvo za laški okraj 80 K. 8. Konjiško učiteljsko društvo 53 K. 9. Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer 98 K. 10. Učiteljsko društvo za svetolenartski okraj 64 kron. 11. Učiteljsko društvo za brežiško-sevniški okraj 50 K. 12. Učiteljsko društvo za ormoški okraj 69 K. 13. Učiteljsko društvo za kozjanski okraj 57 K. 14.

Učiteljsko društvo za mariborski okraj 100 K. 15. Učiteljsko društvo za slovenbistriški okraj 62 K. 16. Učiteljsko društvo za ptujski okraj 100 K. Skupaj 1142 kron. — Od tega zneska sta dve učiteljski društvi sami že spomladi 1918 direktno v Frohnleiten poslali 84 K. Zveza je potem koncem julija odposlala do takrat nabranih nadaljnjih 860 K s poročilom, da lahko zavsem na približno 1000 K računajo. Najdalje ni poslalo nabranega zneska učiteljsko društvo za ptujski okraj, ki ga je izročilo predsedništvu Zveze šele 14. oktobra 1918. Iakoj ta dan se je potem v Frohnleiten poslal od začetka avgusta naprej nabrani ostali znesek 198 K.

S to zbirko je slovensko učiteljstvo dokazalo, da je hvaležno trem nemškim tovarišem prvobornikom, ki imajo velike zasluge za pridobitev različnih doklad v vojnem času in sploh za izboljšanje gmotnega stanja stajerskega učiteljstva. Delegacija Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic je ob Veliki noči 1918 enoglasno sklenila, da treh zaslužnih nemških tovarišev iz narodnih ozirov ne more izvoliti častnim članom slovenskih učiteljskih društev, a da noče svojo hvaleznost praktično pokazati s prispevkom za častno vezilo.

Ia sklep delegacije — naše najvišje inštanca — bi moral biti svet vsakemu organiziranemu učitelju. Zai, da se je zopet našel tovaris, ki je v »Učiteljskem tovarisu« z dne 9. avgusta t. l. v članku »Slovensko učiteljstvo za Jugoslovanstvo« izkusal rusiti stanovsko disciplino in učiteljstvo odvrgniti od nabrajanja. Najboljši odgovor je dotičnemu članarju uao slovensko stajersko učiteljstvo z zgoraj v ta namen izkazano nabrano vsoto. Vodstvo Zveze pa odgovarja članarju z ednim naslednjim stavkom: Slovensko stajersko učiteljstvo je v tej zadevi pokazalo svojo narodnost, ko je enoglasno odklonilo izvoitev treh nemških tovarišev za častne člane svojih društev, a si od nikogar ne da zabraniti, da bi ne bilo napram svojim dobrotnikom — hvaležno!

Opomba uredništva: Proti temu častnemu darilu slovenskega stajerskega učiteljstva nemškim tovarišem smo dobili ostre izjave, češ, naj bi se ta denar v ta spomin rajsji poslal rezervnemu tondu Zaveze ali gladijuči jugoslovanski deci itd., toda teh izjav ne moremo priobčiti, ker je zgoraj podana oficialna izjava stajerske slovenske učiteljske organizacije, ki utemeljuje in zagovarja to darilo. Dotičnikom svetujemo, naj zadevo obravnavajo in rešijo na zborovanjih svojih društev, oziroma v svoji Zvezi sami.

Goriške vesti.

—g— Pred izpraševalno komisijo za obče ljudske in meščanske sole v Gorici se prično prihodnji usposobljenostni izpiti v petek, dne 15. novembra t. l.

Pravino opremljene prošnje, na c. kr. okrajni šolski svet nasloviene prošnje naj se posloje predpisanim potom tako zgođaj, da bodo vsaj do 10. novembra t. l. v rokah ravnateljstva. Pri le tem naj se zglaše kandidati in kandidatnje osebno v četrtrek, dne 14. novembra t. l. ob 11. dopoldne.

—g— V Šebreljah na Tolminskem je dne 11. t. m. umrl učitelj-voditelj Fran Peternehl. Vremlu tovarišu blag spomin! Preostalih naše sožalje.

Kranjske vesti.

—r— Smrt na kosa. V Ljubljani nam je smrt ugrabila dva tovariša, oba z il. mestne osemrazredne deske ljudske sole ob Čojzovi cesti: umrla sta učitelja Anton Razinger in Matija Janežič, prvi v torek, drugi v sredo tekočega tedna. Dvoje žrtev teh hudih, umiranja tako bogatih časov! Kazinger in Janežič sta bila vsem ljuba in zanesljiva tovariša, požrtvovalno delujoča učitelja, od skrbi in življenjskega boja trdo izkušana rodovinska očeta. — Kazinger je bil takoj ob ustanovitvi naše Zaveze njen podpredsednik, mnogo let je načeloval »Narodni Soli«, s pokojnim Zumrom in s še živim okr. šolskim nadzornikom Gaberškom je sestavljal ljudskošolska berila ter je kot izborn pevec in vešč glasbenik neumorno deloval v slavnem pevskem zboru »Glasbene Matice« vsa dolga leta njegovega obstoja. Pred dobrim tednom mu je umrla soproga. — Tovariš Janežič pa je aktivno deloval v Slomškovi Zvezi. — Bodi obema tovarišema ohranjen ljub spomin!

—r— Umrla je v Ljubljani gospa Ana Razingerjeva, soproga našega tovariša. Naše sožalje!

—r— Umrla je v Ljubljani gospa Julija Draganova, soproga našega tova-